

BARN: Min erfaring er ikke at barnevernet går inn i for få saker. Problemet er at de altfor ofte går inn i feil saker. De tar barn der dette aldri skulle skjedd.

Barnevernet bør ikke få mer ansvar

KRONIKK

Arne
Seland
Advokat

BARNE- OG likestillingsminister Inga Marie Thorkildsen har engasjert seg sterkt i barnevernets arbeid. Hun ønsker det beste for barna, spørsmålet er om løsningene hennes er de beste.

På SVs landsmøte tidligere i år uttalte hun at «barnevernet skal gripe inn tidligere». Barnevernet fikk økte bevilgninger og det ble gjort endringer i regelverket. Det biologiske prinsipp skulle svekkes. Det siste forslaget som er kommet fra ministeren er at barnevernet skal delta i mekling på familiekontorene.

Begge forslagene innebærer at barnevernet gis mer ansvar for barna og at dette skjer på bekostning av foreldrene.

TIDLIGERE HAR ministeren uttalt seg meget kritisk til barnevernets arbeid. Det har det vært all grunn til. Barnevernet har store utfordringer og disse må løses. Problemene i barnevernet er for alvorlige til at de kan løses med penger og nye regler.

Granskningen etter 22. juli viste oss at problemene innen politiet verken skyldes regelverket eller mangel på midler. Det er ingen grunn til å tro at dette er unikt for politiet. Barnevernet og politiet er de to instansene i Norge som har myndighet til å bruke de sterkeste virkemidlene overfor borgerne.

Barnevernet har allerede anledning til å handle meget raskt. Gjennom akuttvedtak kan de hente barn direkte ut fra familier. Problemene ligger ikke i regelverket. Det er kompetansen hos dem som jobber og rutineene for saksbehandlingen som må bedres.

AKUTTVEDTAKET var ment til bruk i krisesituasjoner. Dette har endret seg. Bruken har økt så sterkt at nå er de mer vanlig enn ordinære vedtak om omsorgsovertakelse. Økningen skyldes

ikke at barna har fått det verre. Det skyldes at barnevernet har senket terskelen. Dette har skjedd på tross av at det er en rekke eksempler på at slike vedtak har påført barn uopprettelige skader. Regelendringen som ble gjort var altså helt unødvendig for å kunne gripe inn tidligere. På tross av dette har man valgt å svekke det biologiske prinsipp. Det følger av det biologiske prinsipp at det klare utgangspunkt er at barna skal bo hos sine foreldre. Det er helt uten betydning at andre eventuelt kan gi en bedre omsorg. Spørsmålet er om foreldrene kan gi god nok omsorg. Det har blitt ansett å ha stor egenverdi å vokse opp med sine foreldre.

En biologisk familie holder i stor grad sammen gjennom hele livet. Det gjør ikke et fosterhjem. Veldig mange fosterbarn mister gradvis kontakt med fosterfamilien etter at de har fylt 18 år. De blir ofte stående igjen alene. De har mistet kontakten både med biologisk og fosterfamilie.

FRA 1990–2002 fulgte Norsk institutt for by og regionsforskning 100 000 barn og unge under barnevernstiltak. Undersøkelsen ble gjort over hele landet. Resultatene taler for seg. NIBR har oppsummert sine konklusjoner:

1. Tre av fire barn har mottatt sosial hjelp etter fylt 18 år.
2. Høyere dødelighet
3. Flere selvmord
4. De savner nære relasjoner, også når de er voksne
5. Tre av ti barn klarer seg bra i voksenlivet. 70 prosent av dem gjør det ikke.

I NORGE ER DET skapt et inntrykk av at problemet med barnevernet er at de gjør for lite og at alt blir bra hvis det offentlige overtar. De sakene som har fått mest fokus i media er der hvor ikke barnevernet har grepet inn

og barna har måttet leve med vold og overgrep. Historiene er ofte grusomme og barnevernets passivitet har vært ubegripelig.

Min erfaring er imidlertid ikke at barnevernet går inn i for få saker. Problemet er at de altfor ofte går inn i feil saker. De tar barn der dette aldri skulle skjedd. Barnas rettsvern er også begrenset. En kriminell som blir arrestert har langt bedre rettsvern enn små barn som uten noen foranledning blir tatt bort fra sine foreldre, og plassert hos totalt fremmede.

Hvis en kriminell skal holdes få timer i arresten må dette vurderes av en erfaren politijurist. Innen tre dager må saken opp for domstolene. Et lite barn som blir akutt plassert hos totalt fremmede kan måtte vente i flere måneder på en grundigere kontroll av om vilkårene er oppfylt.

BARNE- OG likestillingsminister Inga Marie Thorkildsen ønsker nå at barnevernet skal trekkes inn i den meklingen som utføres av familiekontorene. Dette er en tvungen mekling som alle foreldre med mindreårige barn må gjennomføre.

Ordningen med familiekontorene har fungert dårlig helt siden oppstarten. Barnevernet er imidlertid ikke rette instans til å avhjelpe dette. Barnevernet skal ta seg av barn som ikke har det bra. Familiekontoret er et sted alle må møte. De aller fleste ivaretar sine barn på beste måte. Deres problem er begrenset til å samarbeide med hverandre. Dette er ikke en oppgave for barnevernet.

DETTE SKYLDES blant annet hvordan barnevernet er bygget opp. Barnevernet har to sider. Den ene er den hjelpende siden. Den settes i verk tiltak som skal hjelpe familien slik at barna kan bli boende i hjemmet. Den andre siden av barnevernet er den som

tar barna dine fra deg. Det gjøres gjerne av samme saksbehandler som tidligere bare har vist den hjelpende hånd.

Den dobbeltrollen barnevernet har, gjør at det bare er de som er tvunget til det som samarbeider med dem. Barnevernet bringer ofte sterkt sigma og stor utrygghet. Det er ikke det en trenger mer av på familiekontorene.

Familiekontorene har hatt lang tid til å forbedre kvaliteten. Når de ikke har klart det på mange år så skjer det neppe. Det eneste fornuftige er å legge dem ned.

VI VIL IKKE STÅ uten tilbud til de som trenger å mekle. I Norge har vi lenge hatt flere arenaer for mekling. I tillegg til familiekontorene så er det blant annet mange som mekler i tingretten

Tingretten har lenge hatt et meget godt meklingstilbud. Der følges man opp over tid. Det hele administreres av en dommer. Man får gratis tilgang på sakkyndig, som kan dra rundt og snakke med barn, voksne, skole og så videre. Her gis foreldrene et langt bedre grunnlag for å komme til enighet, og resultatene er mye bedre.

DET ER IMIDLERTID sterke krefter som ønsker å redusere tilbudet i tingretten. Det er blitt så godt og så kjent at disse sakene tar mye av kapasiteten. Hvis barna var viktige burde det være positivt at mange foreldre valgte det beste stedet å forhandle. Nå blir det imidlertid sett på som et problem.

Det er lett å si at man prioriterer barna. I praksis er det ofte annerledes. Hvis det var penge- eller eiendomssaker som økte innen rettsvesenet tror jeg neppe vi hadde sett press for at disse sakene skulle avgjøres i særnemnder eller ved dårlig fungerende kontor.

Her har barne- og likestillingsminister Inga Marie Thorkildsen sjansen til å vise at det virkelig er barna som er hennes fokus. Hun kan legge ned familiekontorene, styrke kapasiteten i tingrettene og forbedre kvaliteten innen barnevernet.

BARN PRIORITERES IKKE: «Hvis det var penge- eller eiendomssaker som økte innen rettsvesenet tror jeg neppe vi hadde sett press for at disse sakene skulle avgjøres i særnemnder eller ved dårlig fungerende kontor», skriver kronikkforfatteren, som har hatt erfaring med slike saker.

Foto: Berit Roald / NTB Scanpix